

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ:

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

»Кад се гора заодене листом.«

У нашим народним песмама је „Ђурђев данак јуначки састанак“ и бојак отпочиње онда, „кад се гора заодене листом“.

Но није главно Ђурђев дан, ни пролеће. Има много гора и планина заоденутих листом, а у њима церкућу тице. Нема боја без повода. А кад има повода и људи нађу повода, онда бива боја и „усред зиме кад му време није.“

Не заодева се данас гора листом, већ то лишће жути на дрвећу и ближи се Митров дан. Али ето на Балкану повода за бој и метеж све више и више. И као да нешто може планути и усред зиме кад му време није.

Није добро ни између Србије и Бугарске. Истина, српска и бугарска влада покушавају да се споразуму, али се српске и бугарске чете све једнако кољу по Македонији.

У Старој Србији старо зло. Арнаутска пушка нигда не престаје.

Но од неког времена је све усомњено на Балкану. Дипло је до најдирег одношаја између Грчке и Бугарске и Бугарске и Турске. Грци и Бугари кољу се не само у Македонији, него су Бугари почели клати Грке и у Источној Румелији. Ту се сад умешала и Турска. Сви се на ове стране мрко погледају, и туже се Европи. Европи се тужи Турска, а Европи се тужи Бугарска.

И у тим тужбама је главно, да и Грчка и Турска подсећају Европу на то, да Бугарска није господар над „Источном Румелијом“. Берлински уговор није ту земљу доделио Бугарској у својину. Она је то сама приграбила.

И на Криту је забуна. Губернер Крита, војвода Ђорђе захвалио је, те и ту прививају Европу у помоћ.

Неко је заплео тамо на Балкану. И то више можда нешто је и хтео. И да не буде на курјака вика, а лица да поједе месо. Док је оно чудо тамо, стижу из Босне и Херцеговине гласови, да се гроф Голуховски спрема да коначно придружи Босну и Херцеговину — Аустрији. То би било да се и ми тамо уплетемо и начинимо од црнога горе и по нас и по балканске народе.

Не заодева се гора листом. шта више лишће жути већем по дрвећу, али се спрема канда повод за кајучки састанак.

Сви знаци показују, да ће тако нешто бити.

Незвани гост у Срему.

Нису само браћа Радићи бацали ауб на Срем. Јављају нам из Јаска, да је и тамо на Преображење одржана друга нека скупштина. У исти дан, кад

и Радићи у Никинцима. Да није и договорно? Ми бисмо рекли, да јест. Попаштили се и социјални демократи, да освоје Срем. Истина, Радићи уса све истицање српског имена, слабо се удају да ће превући у свој табор Србе Сремце. Они више рачунају на — оне, који кажу да су Хрвати, као никинчани и т. д. Али социјалне демократе рачунају, да ће и међу Србима имати успеха. Са Радићима можемо се ругати, али већ са социјалним демократама не, кад би Срем био оно, што није. Срем није фабричка земља, где су хрпе радничке, надни чарске. Срем је ратар, готово сами ратар. То треба да зна и социјални демократа, неки сајдија из Митровице, који је на Преображење у Јаску солио памет наших ратара.

Искупило се света, недеља је, празник је. Било више деце и жена, а радознао свет хоће и да чује, шта ће бити. На митровачком сајдији видело се одмах да није Србин ни Хрват. Приказао се као изасланик социјалне демократије из Митровице. Говорио је, како је Хове, проналазач шиваћих машина био гођен од американских кројача и капиталиста. Ратари су га мирно слушали и чудили се шта ће му то. Причао је, да је био у Лондону, Паризу, Баткао и Стипа Радић што се тим хвалио у Никинцима. Казао је да је протеран из Србије и Немачке и там се није ни мало препоручио онима, који су га слушали. Даље је говорио, како је само социјално-демократска странка пријатељ народу и раднику, јер да само та странка тражи опће тајно право гласа, прогресивни порез, укинуће скупе стајаће војске а уведење народне војске.

Радићи у Никинцима зграбили програм здружене хрватске и српске опозиције, овај сајдија митровачки зграбио програм српске радикалне странке, па се турају међу наш свет, да га збуне и поцепају. Наши свештеници, учитељи и други пријатељи нашег народа треба да стану на чело нашег народа, па да одбију те незване учитеље. Они мисле, где ми не лармамо да смо мртви. Српска народна радикална странка прегла је, да спроведе организацију страначку и у Срему. У недељу по Усековању, 3. (16) септембра заказана је за хртовачки изборни срез јавна скупштина у Платичево, а огласиће мо места и дане скупштине и за друге срезове. Тамо треба да се нађемо, да се организујемо. Кад смо без Радића и митровачког сајдије могли у црним куеновским донима да дајемо жавота о себи, у овим новим данима ћемо организовани одбити и те незване госте.

Наши пријатељи знају, да им је радити и пре тих јавних скупштина. Нама је мило истак-

нути, што наши ратари једва чекају те скупштине. Са тих скупштина Србин ће дати ра-зумеги незваним гостима и пријатељима тобожњим, да је будна српска свест.

Бечка лија.

После кржаве ноћи у Србији, када погинуше краљ Александар и краљица Драга, обузела беше бечку „Нову Слободну Пресу“ кржава пена. Тај лист је тражио после тога годинама, да се завереници ставе под суд и говорио је, како Енглеска има право, што пре тога неће ни да види Србију.

Од суђења не би ништа. Петорица главних завереника одоше у пензију, јер то вакте ваху унутарње прилике Србијине. Енглеска је одмах после тога обновила своје везе са Србијом. Па шта сад ради бечка лија „Нова Сл. Преса“? Сад напада српску владу, што је бајаги попустила Енглеској, те уклонила пет завереника. Вели то је сраман корак од Србије.

Но није то тражила Енглеска. То су тражиле све све српске новине и сви свесни Срби, да се главни завереници уклоне са истакнутих места. Енглеска је тражила да се сви завереници ставе под суд и казне. А највише је у томе лармама била „Нова Слободна Преса“. Она је тражила да се сви завереници, „примерно казне.“ А где сад јој је криво, што су петорица завереника са свима почастима отишли у мир. Сад јој је и то много и вели да је то срамота Србијина.

Види се како је криво грофу Голуховском, што је Србија опет у добрим односима са Енглеском. А бечка лија не може никог да обмане. Она показује само свој лисичији реп.

Хрватска и Славонија.

Одјелни предстојник Ројц на раду.

Предстојник за богоштовје и наставу Милан Ројц послао је свима равнатељствима шеола наредбу, да му се од сад у извешћивању о појединим учитељима нема извешћивати (као што је до сад морало бити) о политичком раду и држању учитеља, него само да имају извешћивати о способностима и стручном раду учитеља.

Учитељство ће тако оданути једва једном — у Хрватској и Славонији.

Погинули српски ђаци у Старој Србији

Имеђу села Угла и Корита напали су Турци ђаке српске скопљанске гимназије, који су ишли својим кућама у Беране и Црну Гору. Нападнути су с леђа и изненада. Така је било 12; са њима су ишли 4 кириције и један трговац, Турчин

из Берана. Два су ђака на мечу пали мртви а један је рањен. Од погинулих, један је био из села Петника (беранска околина), други из Црне Горе. И рањени је из Црне Горе. Један од погинулих имао је око 14 до 15 година, други 19 до 20. Остали ђаци су се разбегли по шуми и тек трећег дана нашпи су се њих осморица и дошли у село Азана. Онај турски трговац са једним ђаком утекао је такође.

Тврди се, да су нападачи имали петометне Манлихерове пушке, према чему се може закључити, да су аскери.

Краљ Фрања Јосиф у Задру.

Како званични извештаји јављају, цар и краљ Фрања Јосиф проведше један дан и у Задру, и то кад се врати из Дубровника. У Задру ће бити 3. (16.) септембра. На броду „Мирамара“ примиће месне власти и дати обед.

Италија у одбрану своје обале.

Талијанска влада издала је наредбе, које се односе на пристајање страних убојних бродова уз талијанску обалу. Најглавније у тим одредбама је ово: Уз утврђену талијанску обалу смеју пристати и задржавати се страни бродови само недељу дана, а више од једном не сме их бити од три брода. Пре но што пристану морају прописаним пуцњем поздравити. Воду премеравати и снимке обала увести, или вежбе држати смеју само ван топовског дома спаја. У талијанским водама не смеју се извршавати никакве смртне казне. Исто тако страни бродови не смеју у талијанским водама отпочети никакве међусобне кавге ни борбе.

Из новопазарског санџака.

Око половине прошлог месеца довели су Турци у Сјеницу 18 највиђенијих Срба из Проптена, Варивца, Стожера и Обода; међу њима и учитеља стожерског Нешу Јокимовића. Ухапшени су због некаквих пређашњих побуна, иако исти у њима никаквог удела нису имали.

Арнаутски зулуми.

Арнаути из села Влаце хоће насилним путем да отму шуму сељанима — Србима — из села Извора (гиљанска каза) ма да је неоспорно право на ту шуму тих извораца — Срба. Тога ради, ноћу једна чета Арнаута под вођством Шабана Имеровог из Влаце, упала је у Извор, ишла од куће до куће, звињајући поједине људе да из истих ишају, те да их побиву. Покушавали су у неколико кућа, али Срби нису смели ићи ваћи знајући шта их чека. Сајдија мо се Стојан Маринковић

превари те им своју кућу о-твори, на што му ови упадну у кућу и убију га.

Бугарски и турски официри.

Пре кратког времена позва-ли су бугарски погранични о-фицири према кочанској кази два турска официра ради изравна-ња неких пограничних питања. Кад су та два официра ступи-ла на бугарско земљиште, буду нападнути са свих страна од Бугара. Један официр, Бекир, погине, а други успе да се спа-се. После два дана бугарска ре-гуларна војска пређе границу и опколи село Сау.

Са забаве новосадског занат-лијског певачког друштва „Невена“.

У недељу, на Преображење 6. (19.) ов. мес. приредило је новосадско занатлијско певачко друштво „Невен“ забаву, од које је намењена половина чиста прихода за подизање спомени-ка пок. коровођи Морфидеу. — Про-грам је био одабран и изведен је на опште задовољство публике. А нарочито се издваја четворопев „Лаку Ноћ“, који су певали г. С. Жива-нов, Н. Барачанин, Д. Ђурђев и Г. Латинчић. Као свагда, тако и овом приликом, уживали смо слушајући пријатни тенор г. С. Живановог, а такође баритонисти Д. Ђурђевог, не мање такође су добро отпевали Н. Барачанин и добро нам познати ста-ри члан „Невена“ г. Гига Латинчић. Остале песме су такође складно и прецизно отпеване. На завршетку при-казана је шала у једном чину „Жен-ске Сузе“ од Мих. Димића, под ре-дитељством г. Петра Крстоношића, под чијим су редитељством у Новом Саду приказало више позоришних ко-мада, на опште задовољство овдашње публике. Не можемо прећи ћутке а да не опоменемо игру улоге Веље, коју је одиграо г. Барачанин врло добро, јер овом приликом нисмо има-ли пред очима милетанта, већ каквог врло доброг глумца. Такође улогу Милке жене му, коју је играла г-ца Л. Марићева, на онакој игри, могле би јој позавидети многе наше боље глумице. Г. С. Живанов у улови Ми-лана такође је био добар. Г-ца Д. Живановићева у улови Зорке, жене му, била је врло добра, како се само од ње могло очекивати. Овом прили-ком смо се уверили, да ово вредно занатлијско певачко друштво потпуно одговара својој повизи, и стога мо-жемо га топло препоручити, да му може и наша интелигенција више пажње поклонити.

Посетилац.

Учитељи београдски као го-сти у Новом Саду

За десетак дана доћи ће у Нови Сад до тридесет београдских учите-ља. Њима је дала београдска општи-на хиљаду динара да пропутују: За-греб, Реку, Трет, Будимпешту и Нови Сад. Уверени смо, да ће наши мили гости бити у Новом Саду исто тако примљени, као што су наши учите-љи били искрени и братски дочекани у Београду, који је дао две хиљаде динара за дочек наших учитеља при-ликом конгреса тамо.

Један исправак са учитељ-ског конгреса.

Оскоро сви београдски листови до-носе, да је Милан Пејиновић, из Хрватске и Славоније — Хрват. То не стоји. Он је Србин право-

славне вере и био је — ако се не варам — 1897. године и посланик на Српском Народном Црквеном (Са-бору у Карловцима. То је непобитна истина, иако је и сам г. Милан на конгресу ваада и увек, кад год је хтео што да каже, изражавао се: — Ми Хрвати... Толико истине ра-ди. А предлог његов, „што га доноси „Београдске Новине“, није ништа друго, до кратак извод предлога К. Миловановића, учитеља новосадског, који је једнодушно примљен на кон-ференцији с тим, да се по њему у свему поступи, како је то у овом ли-сту већ јављено.

Земљотрес у Јужној Америци.

Из Валпареза јављају, да је најзад пошло за руком, да угасе пожар и то већим делом рушењем с помоћу ди-намита. Власти је такође пошло за руком да успостави ред. По улицама крстаре полицајне и војничке стра-же. Власт по улицама дели месо. Из Сантјага је послано више взова са животним намирницама, али они због равних препрека у саобраћају још нису припеле онамо. Лист „Мерку-ријо“ држи, да мртвих има на 2500, што је по другима пак претерано. Материјалну штету нису још проце-нили. Друштва за осигуравање имаће да плате око 6 милијона фунти стер-линга; али с погледом на огромну штету ова свота неће ни близу бити довољна, те ће влада искати од са-бора 20 милијона фунти стерлинга, да би се варош могла изнова подићи. Многе лешине несахрањене још леже по улицама, те се боје да ће се од ових развити разне кујне болести. Рањенике је тешко неговати, јер је велика оскудица у превозима, а при-ликом земљотреса пропале су све ле-карнице. Становништво како у Вал-парезу, тако и у Сантјагу живи још увек у грдном страху, јер се боји, да ће се потреси поновити. Лист „Њу-јорк Хералд“ саопштава причања не-ких очевидца, који су одма после првог потреса побегли у Сантјаго. По овима несрећа у Валпарезу пре-маша ону, што је постигнула Сан-Франциско. Валпарезо скоро сав лежи у рушевинама или је изгорео. Неки Грев, Валпарезанин, који је утекао из Валпареза, када су отпочели уда-ри, прича ово: После првог потреса неописан страх је ухватио становни-штво. Други потрес порушио је све зграде у варошкој четврти Алмендри. Густ мрак беше оббио варош, који доцније разви бледа светлост пожара, који прожедрираше зграде. Поз ристе Викторија, Мриарски Клуб, Септем-барски клуб и железничка станица лежаху у рушевинама. Онај део ва-роши, што лежи на мору, страдао је највише. Рушевине закрчиле су пу-теве. Онај део вароши, који лежи више, прилично је поштеђен и тамо је нашло уточишта око 60 хиљада људи. Како су се распруле водо-водне цеве, сва је унутарња варош поплављена, али воде за пиће нема. Влада је издала наредбу ратним бро-довима, да донесу хране и воде за пиће у варош.

Осим Валпареза и Сантјага, који је много мање страдао, страдала су и околна села и вароши. Тако су потпуно уништени Лос-Анди и Ме-липшља. У првој је погинуло 800, а у другој 200 душа. Мале је број оних, који се спасли. Уништене су општине: Вина дел Мар, која лежи на 3 километра од Валпареза, а има хи-љаду душа; затим Кирихе са 2500, Лимах са 6500, Килота са 10 хиљада душа и све остале суседне мање оп-штине. Железничка пруга овуде је уништена

Народни видари

У општој државној болници у Београду лежи тешко болестан један човек, за кога се не зна, како ће у опште проћи, јер није немогућно, да и главом плати своје незнање и ве-ровање у народне видаре. Тај је чо-век пре извесног времена пао с неке висине и ишчашно леву ногу у руку. Рачунајући да намештање ишчаше-них зглобова наши лекари не разу-мевају најбоље и да су за тај посао најбољи мајстори наши народни ви-дари, он се обрати једном таквом ве-штаку, који се прославио у неколико села намештањем ишчашених, уврну-тих и сломљених костију, да му овај ногу намести. Видар, као сваки прост човек, који нема појма ни како је састављен костур у човека, вукао је, чупао, дрмусао овог бедника, услед чега је исти из гласа јаукао, док најзад није успео — да му сломље кост у куку, а да му ишчашени зглоб не намести. Тако овај несрећник има сад место једне, две невоље — ишча-шену и сломљену бутњачу у исто време. Овако сложене повреде, нарочито на највећем зглобу телесном, врло се тешко лече и могу да стану болесника живота. — Ето до чега може да дотера незнање и глупо ве-ровање у народне видаре. Здрава па-мет учи човека, да нико не може знати један посао, док га није најпре добро научио. А да се знају наме-штати ишчашене и сломљене кости, треба најпре добро познавати, како стоје кости у здравом човечијем те-лу, јер који то не зна, тај не може ни у случају несреће никакву помоћ да укаже. А то знају само лекари, који су дуго учили и спремали се за тај посао. Према томе помоћ од стране народних видара сасвим је истоветна, коју прости и необразо-вани људи очекују из бајања и вра-ћања несавесних Циганки.

Српска и хрватска забава у Вуковару

Заједничка забава, што је прире-дише српско и хрватско пјевачко дру-штво и српски и хрватски соко у Вуковару у корист споменика Зма-јева и градње „хрватског дома“ у Вуковару, успела је ванредно добро. Прихода је било преко 400 круна, те уза све трошкове на обе цели ће отпасти знатна свота.

Забава с игранком.

Срби ратари из Новог Сада при-ређују Велико-Госпојинску забаву с игранком у просторијама на паро-бродској станици под управом свога хоровађе Цвете Михајловића. Улазна цена од особе 1 круна. Добровољни приноси примају се са захвалношћу. Чист приход намењен је за набавку хармонијума, за српско новосадско ратарско црквено певачко друштво. Забава ће се одржати у случају рђа-ва времена у затвореним простори-јама. Почетак тачно у 8 сати у вече. — На Велику Госпојину певаће исто друштво на св. литургији у Успен-ској цркви.

Ничије острво.

Имеђу Београда и З-муна у Сави образовало се ново острво. Имеђу поданика једне и друге земље, како јављају будимпештански листови, на-стала је препирка, јер су једни твр-дили да припада Угарској а други да припада Србији. Сада је угарска влада у споразуму са владом Хрват-ске и Славоније изаслала одбор, који ће са изасланством српске владе по-кушати да реши то спорно питање.

† Јосип Козарац.

У Копривници је умр'о прошлог уторника хрватски књижевник Јо-сип Козарац. Мртво тијело биће пренесено у Винковце. Козарац је својим радом на лијепој књизи ва-дужио свој народ вјечном благодар-ношћу.

Утонуло острво.

Велики потреси земље, који су на острву Чиле починили толику пу-стоту и уништили више вароши, абри-сали су и чувено Робинзоново острво. То је острво приликом ти потреса земље утонуло у море, њега нема ви-ше. Од сад ће нас само прича о Ро-бинзону Крусе потсећати на то о-стрво.

Брзојави „Застави“

Стигли 10 августа.

Страјк у Шпанији.

Вилбао. При судару поли-ције са страјкачима многи су са обе стране погинули и многи су рањени. Страјкачи су хтели да разоре железничку пругу код Каструрдијала. Полиција их је спречила. Више њих је уби-јено и рањено.

П. Н.

Част ми је учтиво известити пошт. публику, да сам своју

АДВОКАТСКУ ПИСАРНИЦУ

у Жабљу у новосавиданој кући Раде Етинског у главној улици отворио.

У Жабљу, месеца августа 1906. год

С поштовањем

Др. Карло Чилаг,
адвокат.

I. 1094 1-3

За моју КРОЈАЧКУ РАДЊУ

треба **пет момака,**

који су вични мађарском и сре-мачком послу — Ступити могу одма. — Плата од комада.

П. НЕДИЋ
у Шида.

I. 1095 1-2

ЗА МОЈУ

ЛЕЦЕДЕРСКУ И ВОСКАРСКУ РАДЊУ

потребујем једног помоћника, који је томе послу потпуно вичан. Сту-пити може одма.

I. 1096 1-1

Драга Удицки,

лецедерка — Вел. Бечкерек

За своју гостионицу

потребујем **БИРТАША**

Пријавити се треба

Takacs Antal-у
Nagy Gaj (Toronto).

I. 1101 1-2

150 јутара у Адашевци

30 јутара у Илинци

обоје код Шида

вајбоље сремске земље некома-сиране продаје уз повољне у-вјете плаћања

I. 1043 2-13

Ђорђе Ђурић

посједник у Мајуру
у Хрватској